

Til Stortingets Utdanningskomité

Vår ref: BJO 7. april 2021

Teknas innspill til Meld. St. 16 (2020-2021) Utdanning for omstilling. Økt arbeidsrelevans i høyere utdanning

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 87 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Tekna mener meldingen gir gode og viktige anslag til videre arbeid med å koble arbeidsliv og utdanning tettere sammen. Tekna representerer studier som i stor grad har tradisjon for samarbeid med næringsliv, praksis og studentaktiv læring, men vi mener det er flere forhold som må på plass for å videreutvikle dette samspillet.

Det er to hovedutfordringer Tekna ønsker å adressere;

- **behovet for et gjennomarbeidet finansieringssystem**
- **en klar forståelse av behovet for å øke antallet vitenskapelig ansatte og undervisere i høyere utdanning sammen med tiltak for å sikre økt rekruttering.**

Finansiering og kapasitet blir utfordret hver dag gjennom kutt knyttet til ABE-reformen, og manglende mulighet til å prioritere mellom alle nye satsningsområder og oppgaver som skal løses. Når vi i tillegg har et begrenset rekrutteringsgrunnlag på grunn av få kandidater til NMT-fagene og ser en styring mot stadig flere midlertidige stillinger, blir det mer brannslukking enn det blir utviklingsarbeid som gjøres av de ansatte innen teknologiske og naturvitenskapelige disipliner. Dette er svært urovekkende all den tid det er stor etterspørsel etter denne kompetansen.

Tekna mener derfor regjeringen må legge frem forslag til endringer i finansieringssystemet samt offensive tiltak for å sikre rekruttering av ansatte i forbindelse med statsbudsjettet for 2022.

UH-sektoren skal sikre at nasjonens kompetanse er solid, og bidrar til langsiktige investeringer innen en rekke viktige samfunnsområder. Internasjonalt samarbeid, forskning og utvikling gjennom gode akademiske tradisjoner må ikke fortrenses til fordel for lokalt næringslivs kortsiktige behov. Det er derfor viktig å sondre mellom korte profesjonsutdanninger og lange integrerte studier når man «styrer» utdanningene mot å bli mer arbeidsrelevante.

Tekna mener at arbeidet med å gjøre studiene mer relevante for næringslivet ikke må utviske det viktige samfunnsoppdraget som er gitt våre universiteter og høyskoler, som handler om å spre ny kunnskap i samfunnet.

Grunnutdanningene skal gi studentene en solid basiskompetanse for et livslangt arbeidsliv. I arbeidet med å øke arbeidsrelevansen i utdanningstilbudene vil det være viktig å ikke kun se de kortsiktige behovene næringsliv og industri har, men også behovene samfunnet vil få i fremtiden. Det vil være

avgjørende å finne en god balanse mellom det kortsiktige kompetansebehovet i arbeidslivet og studentenes grunnleggende og solide kompetanse for et langt arbeidsliv.

De fleste utdanningsinstitusjonene forvalter i dag et bredt samfunnsoppdrag som består i å forvalte korte praksisnære profesjonsutdanninger, lange profesjonsutdanninger og lengre mer akademisk rettede utdanninger. Det er viktig at egenarten og profilen til de ulike utdanningstypene ses i sammenheng med samfunnets behov for kompetanse på ulike nivå og med ulik profil.

Tekna mener det er behov for både praksisnære utdanninger og mer teoretisk rettede studier, og at det er viktig at disse ikke forsvinner, men beholder sin egenart og fagprofil.

Tekna mener det er viktig med et bredere tverrfaglig samarbeid, men vil understreke at man ikke må fjerne krav om faglig fordypning for å oppnå en mastergrad innenfor et fagområde. Å stå støtt i kjernefagene i det utdanningsprogrammet man velger er nødvendig, det tverrfaglige samarbeide må bygge på denne kjernekompetansen.

Tekna mener det ikke må lempes på kravene til studiepoeng innen kjernefagene i et studieprogram ved innføring av mer tverrfaglig samarbeid.

Tekna stiller seg positiv til bruk av mer praksis enn det som tilbys i dag, og da særlig for profesjonsutdanningene i matematikk-, naturvitenskap- og teknologifag. Vi tror praksis gir en økt verdi for studentene og arbeidsgivere hvis det blir brukt riktig.

Studentene skal gjennom sin utdanning opparbeide seg solide fagkunnskaper og ferdigheter som de kan ta med seg ut i arbeidslivet. Integreerte praksisløp i utdanningene må holde høy kvalitet. Dette innebærer at praksisperioden er godt forberedt, at studentene får tilstrekkelig veiledning i praksisperioden og at de oppnår stort læringsutbytte av tiden de er utplassert i bedrift.

Innføring av praksis krever mye arbeid og tilrettelegging av de ansatte ved utdanningsinstitusjonene. Arbeidet inkluderer rekruttering av praksisplasser, forberedelser før praksisperioden, oppfølging av praksisbedriftene og oppfølging av studentene som er i praksis. I tillegg kommer tilrettelegging i form av reisebestillinger eller hjelp med å finne boliger. Oppfølging fra institusjonene er viktig og nødvendig for å sikre kvalitet. For at utdanningsinstitusjonene skal kunne levere på dette, vil finansiering og økt kapasitet være helt avgjørende. Institusjonene har ikke mulighet til å gjøre dette innenfor eksisterende rammer.

Praksis er mer enn hospitering ute i arbeidslivet. Tekna vil trekke frem behovet for en økt satsning på rekruttering til forskning og til vitenskapelige stillinger i UH-sektoren. Ved å gi studentene mulighet til praksis i forskningsavdelinger ved utdannings- og forskningsinstitusjonene tidlig i studieløpet, vil vi kunne sikre et bedre rekrutteringsgrunnlag for ansatte til academia. Over 60 prosent av dem som tar en doktorgrad innen teknologifagene har utenlandsk bakgrunn. Over halvparten innen naturvitenskap.

Tekna viser til forslaget om å opprette en forskerpilot og legge til rette for nytenkning rundt pliktåret i doktorgradsutdanningene. Det er viktig å presisere at det ikke er alle doktorgradsprogrammer som har ordning med pliktår.

Tekna er opptatt av at det ønskede målet med en forskerpilot blir definert og avklart og at dette skjer i samarbeid med partene i arbeidslivet.

For å sikre en god forståelse av arbeidslivets behov og for å knytte tettere kontakt mellom akademisk og bedrifter og virksomheter, støtter Tekna videre satsning på hospiteringsordninger i bedrift for vitenskapelig ansatte. Regjeringens forslag er mer bruk av delte stillinger.

Tekna støtter forslaget om praksistermin på samme måte som det gis forskningstermin.

Studentaktive læringsmetoder er tatt i bruk og blitt utviklet i større omfang det siste året. Dette for at studentene skal få erfaringer basert på arbeidslivets arbeidsmetoder. Det er et stort behov for større FOU-virksomhet på studentaktive læringsmetoder for å sikre at opplegg og verktøy faktisk leder til større læringsutbytte og er i tråd med den kompetansen som er nødvendig å utvikle i forberedelsen til arbeidslivet.

Et relevant etter- og videreutdanningstilbud ved våre utdanningsinstitusjoner må være tilgjengelig for alle. Tekna mener vi må sikre at våre offentlige universiteter og høyskoler utvikler tilbud i tett samarbeid med næringslivet, at de fremdeles blir gratis tilgjengelig slik vi har det i dag og at de er fleksible.

De ulike tilskuddsordningene til EVU i Kompetanse Norge og DIKU bør gjennomgås og vurderes avviklet. Dette er ordninger som er svært ressurskrevende og beslaglegger mye viktig arbeidstid som ellers burde blitt brukt på studentenes læring og til utvikling av faglig gode og relevante EVU-tilbud.

Tekna mener det haster å få på plass en arkitektur for etter- og videreutdanning hvor man har avklart finansieringen. Det må gjøres tiltak for å sikre en god rekruttering av ansatte til å drive videreutdanning.